

benega „nepripranskega“ odnosa nasproti sebi, nobenega eklektičnega omahovanja med naziranjem, ki odraža objektivne notranje težnje sodobne resničnosti, in med naziranj, ki se tej resničnosti v odkriti ali prikriti obliki upirajo ter se pri tem izgubljajo v miselnih abstrakcijah, v bolj ali manj potvorjenih ideoloških izrazih nečesa, kar je bilo nekoč resnično, kar pa je danes izgubilo vse pogoje za svoj obstoj. V tem smislu, v pogledu izbire med resnico in neresnico, mora biti vsaka napredna znanost pristranska. V tem smislu je treba govoriti o politični znanosti in znanstveni politiki sodobne najnaprednejše družbene plasti. Tako se vprašanje postavlja tudi pred slovensko znanostjo kot znanostjo naroda, katerega usoda je popolnoma odvisna od uspeha tistih teženj, katerih zmaga pomeni edini izhod iz sodobne krize družbe in znanosti.

V cvetočem vrtu

Igo Gruden

Mirna so drevesa, ptiči v njih molčijo,
zdi se mi, da slišim dihati jih z vej;
samo včasih listi v mrak zašelestijo,
tih šepet v daljave gre s cvetočih mej,
trave vzvalovijo, s črešnje pade cvet,
in nato se vase spet zamakne svet.

Blizu mi je vsaka vejica in bilka,
sestre bi jim rekel, cvetu rekel brat,
sapica najtišja kot bregov znanilka,
ki jih je nemirno šlo srcé iskāt:
bomo kdaj k obali našli pot domov?
Skoro, skoro pali bomo vsi čez krov.

Jesenska pesem

Igo Gruden

Ptice selivke, kam v mraku nad mano letite,
ki se oziram za vami kot ptič zaostali?
Zarje jesenske v zapadu mehko so razlite,
svetle gorele vam bodo na daljni obali.

Zvezde nobene še ni, le večernica sveti,
lina samotna se zdi razsvetljena v vsemiru:
mnogo ljudi brez spomina je videla umreti,
mene do poznih noči koprneti v nemiru,

ko brez moči sem doživljal brezbrežnost prostora,
časa neskončnost, vso strašno brezmejnost vesolja,
razžuboreval se vanj kakor veter med polja,
ki mu nihče ne pozna ne poti ne smeri ne izvora.

Mesec, ki vstal je nad zemljo, je hladen kot jeklo,
vem ta večer, da nikjer več ne najdem utehe:
v sencah tesnobnih so plaho se stisnile strehe,
slana na njih se blišči kot raztreščeno steklo.

Pot med blažene

Miško Kranjec

„Če so vas kaznovali,“ je rekla Kata, „so vas na vsak način po krivici.“
Rahla strast je bila v teh besedah.

„V samostanu ne vprašajo po tem; gre za pokorščino.“

„In tako dolgo,“ je rekla Eva in toliko, da se ji niso oči zasolzile. „Ali
je zdaj že preteklo?“

„Je,“ je rekel negotovo, potem pa le pristavil: „Niso mogli drugače, da so
me spet poslali; ljudje me poznajo in mi rajši dajo darov kakor kateremu
drugemu.“

Tako rade bi se dotaknile stvari, zaradi katere je bil kaznovan, vendar
ni bilo spodobno. Lahko bi ga spravile v zadrego. — Ne, na vsak način je
bil po krivici kaznovan. Kdor je svet, ne more grešiti. Če ga pa kaznujejo,
pokaže samo to, da se zna pokoriti, da je toliko svet, kakor drugi ne
morejo biti.

Kljub temu si ni pridobil njihovega srca tako, kakor nekoč; rahla ne-
gotovost je ležala nad vsem. Poleg tega je bil on tisti, ki je pospremil
Mankico v samostan, v katerega ni nikdar prišla. On sam je poznal skriv-
nost, kaj se je zgodilo z njo in zakaj. On bi edini lahko pojasnil. Videz je
bil, da se je prav radi tega dejanja pokoril v samostanu štiri leta. Če je
Eva prej rekla, da so ga kaznovali po krivici, bi moral tudi sam to potrditi.
On pa ni obsodil svojih predstojnikov, skril se je za pokorščino.

Čudil se je, da ga mamica tokrat ne gleda tako sovražno. Ali se je tudi
pri njej kaj spremenilo?

Naposled se je osmelil in vprašal: „Ali vam je Mankica kdaj pisala?“
Tega ne bi smel vprašati, če bi poznal razmere v hiši. Obrazi tet so se po-
oblačili in oči pobesile. Nikogar ni bilo, da bi odgovoril. Samo mamica je
rekla:

„Ni nam pisala.“

Tedaj je tudi brat Martin obmolknil.